

KÚRIA

Bfv.III.476/2015/8.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év november hó 26. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt L. I. G. és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben P. Zs. IV. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát elbírálva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 133.B.12.179/2013/530. számú, illetőleg a Fővárosi Törvényszék 27.Bf.10.155/2013/41. számú határozatait P. Zs. IV. rendű terhelt vonatkozásában hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2013. március 19-én kelt 133.B.12.179/2013/530. számú ítéletével a IV. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 4 rendbeli, bűnszövetségben és üzletszerűen elkövetett csalás büntetében [1978. évi IV. törvény - a

továbbiakban: korábbi Btk. - 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és c) pont, (6) bekezdés b) pont], mint bűnsegédet, 4 rendbeli közokirat-hamisítás büntettében [korábbi Btk. 274. § (1) bekezdés c) pont], mint társtettes, és 4 rendbeli magánokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk. 276. §). Ezért halmazati büntetésül 2 évi börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette.

Ugyanakkor a IV. rendű terheltet az ellene (valamennyi esetben a minősítés jogszabályi alapjának megjelölése nélkül) 1-1 rendbeli csalás büntette, közokirat-hamisítás büntette és magánokirat-hamisítás vétsége miatt emelt vád alól - első fokon jogerőre emelkedett rendelkezésével - felmentette.

A IV. rendű terhelt vonatkozásában egyebekben a terhelt és védőjének fellebbezése alapján eljárva a Fővárosi Törvényszék a 2014. november 14-én kelt 27.Bf.10.155/2013/41. számú ítéletével a IV. rendű terhelt cselekményeit bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett csalás büntettének [2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (5) bekezdés b) pont], bűnsegédként elkövetett csalás büntettének [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (4) bekezdés b) pont], bűnsegédként elkövetett csalás büntettének [Btk. 373. § (1) bekezdés és (3) bekezdés a) pont], 4 rendbeli, társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntettének [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] és 4 rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétségének (Btk. 345. §) minősítette.

A IV. rendű terhelt büntetését 1 év 6 hónapi szabadságvesztésre enyhítette, annak végrehajtási fokozatát börtönben állapította meg, és rögzítette, hogy a terhelt abból - végrehajtásának elrendelése esetén - legkorábban a kétharmad részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra. A próbaidő tartamát 2 évre mérsékelte, egyebekben azonban - a IV. rendű terhelt tekintetében - az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A jogerős ítéletben megállapított tényállás P. Zs. IV. rendű terheltet érintő részének lényege a következő:

2005. évben L. I. I. rendű és F. G. II. rendű terheltek megállapodtak abban, miszerint oly módon kívánnak rendszeres jövedelemhez jutni, hogy némi anyagi juttatás ígéretével gépjárműveket hitelre vásároltatnak, majd a csalárd módon megszerzett gépjárműveket utóbb, részben külföldre történő szállítás révén értékesítik. Az egyes gépjármű-vásárlási ügyletekhez - előzetes megállapodásuknak megfelelően - nevük és személyes adataik megadására olyan személyeket kértek fel, akiknek vagyoni helyzetükből eredően egyébként ilyen ügyletek megkötésére nem lenne valós lehetőségük, ezért az szándékukban sem állt.

A benyújtott kölcsönkérelmek kedvező elbírálása érdekében szükséges mellékleteket - így munkáltatói igazolásokat, közüzemi számlákat - már előzetesen hamisították, az ehhez szükséges eszközöket is előzetesen beszerezték.

Az L. A. Kft. vonatkozásában létrejött ügyleteknél (1., 2., 5. és 7. tényállási pont) az I. és a II. rendű terheltek az egyes hitelügyletek kedvező elbírálásának biztosítására a társaságnál alkalmazásban álló P. Zs. IV. rendű terhelt hitelügyintézőt kérték fel.

A fiktív adásvételi ügyletek eredményeként az okmányirodához benyújtott forgalmi engedély kiállítása iránti kérelmek folytán a gépjármű-nyilvántartásba a vásárlóként (hiteligénylőként) fellépett személyek kerültek bejegyzésre tulajdonosként, illetve üzembentartóként annak ellenére, hogy valójában csak a nevüket adták az ügyletekhez, valós ügyletkötési, tulajdonszerzési szándék nélkül.

E keretek között a IV. rendű terhelt az alábbi bűncselekmények elkövetésében vett részt.

1. tényállás:

2005. október 10. napján Z. A. VI. rendű terhelt anyagi ellenszolgáltatásért hozzájárult ahhoz, hogy F. G. II. rendű terhelt a személyes adatait felhasználhassa az L. A. Kft. C., N. út 15. szám alatti telephelyén a bruttó 4.700.000 forint értékű S. O. típusú gépkocsinak a C. C. Zrt. által nyújtandó bankhitel igénybe vételével történő megvásárlásánál.

A II. rendű terhelt a VI. rendű terhelt tudtával, az ő nevére és adataira valótlán tartalmú kérelmet állított ki, és annak mellékleteit - köztük egy 2005. október 3-i keltezéssel hamis munkáltatói igazolást - is elkészítette, majd azokat átadta a IV. rendű terheltnak, aki azokat a C. C. Zrt.-hez továbbította.

A benyújtott iratok alapján a pénzüintézet 500.000 forint önerő befizetése mellett 4.200.000 forint kölcsönt folyósított, melynek kamatokkal növelt összegét 120 havi futamidő alatt, havi 51.948 forintos törlesztő-részletekben kellett megfizetni. A kölcsönösszeg törlesztésére azonban egyáltalán nem került sor, így a bank a szerződést felmondta, azonban ezzel a C. C. Zrt.-t 4.200.000 forint kár érte. A gépkocsit 2005. október 15-én M.-ben lefoglalták, majd a svéd hatóságok a sértettnek kiadták, s ezzel a kár részben megtérült.

Az ügyletkötés nyomán 2005. október 13-án Z. A. tényleges

tulajdonszerzési szándék nélkül a gépjármű-nyilvántartásba tulajdonosként bejegyzésre került.

2. tényállás:

2005. október 6. napján T. I. V. rendű terhelt anyagi ellenszolgáltatásért hozzájárult ahhoz, hogy a II. rendű terhelt a személyes adatait felhasználhassa az L. A. Kft. C., N. út 15. szám alatti telephelyén a bruttó 4.700.000 forint értékű S. O. típusú gépkocsinak a C. C. Zrt. által nyújtandó bankhitel igénybe vételével történő megvásárlásánál.

A II. rendű terhelt T. I. V. rendű terhelt tudtával, az ő nevére és adataira valótlán tartalmú kérelmet állított ki, és annak mellékleteit - köztük egy 2005. szeptember 29-i keltezéssel hamis munkáltatói igazolást - is elkészítette, majd azokat átadta a IV. rendű terheltnek, aki azokat a C. C. Zrt.-hez továbbította.

A benyújtott iratok alapján a pénzügyintézet 500.000 forint önerő befizetése mellett 4.200.000 forint kölcsönt folyósított, melynek kamatokkal növelt összegét 120 havi futamidő alatt, havi 51.948 forintos törlesztő-részletekben kellett megfizetni. A kölcsönösszeg törlesztésére azonban egyáltalán nem került sor, így a bank a szerződést felmondta, azonban ezzel a C. C. Zrt.-t 4.200.000 forint kár érte. A gépkocsit 2005. október 15-én M.-ben lefoglalták, majd a svéd hatóságok a sértettnek kiadták, ezzel a kár részben megtérült.

Az ügyletkötés nyomán 2005. október 13-án T. I. tényleges tulajdonszerzési szándék nélkül a gépjármű-nyilvántartásba tulajdonosként bejegyzésre került.

5. tényállás:

2005. október 6. napján az L. A. Kft. p-i telephelyén A. J. VII. rendű terhelt kölcsönszerződést kötött a bruttó 4.700.000 forint értékű S. O. típusú gépkocsi megvásárlására a C. C. Zrt.-vel, opciós jog egyidejű alapítása mellett.

A kölcsönszerződés megkötése érdekében A. J. VII. rendű terhelt tudtával, az ő nevére és adataira kiállított, valótlán tartalmú kérelmet és annak mellékleteit - köztük egy 2005. október 5-i keltezéssel hamis munkáltatói igazolást - a II. rendű terhelt átadta a IV. rendű terheltnek, aki azokat a C. C. Zrt.-hez továbbította.

A benyújtott iratok alapján a pénzügyintézet 500.000 forint önerő befizetése mellett 4.200.000 forint kölcsönt folyósított, melynek kamatokkal növelt összegét 120 havi futamidő alatt, havi 51.948

forintos törlesztő-részletekben kellett megfizetni. A kölcsönösszeg törlesztésére azonban egyáltalán nem került sor, így a bank a szerződést felmondta, azonban ezzel a C. C. Zrt.-t 4.200.000 forint kár érte. A gépkocsit 2005. október 16-án a VII. rendű és T. T.-né IX. rendű terhelt U.-ba vitte, és egy „Sz.” nevű személynek átadta.

Az ügyletkötés nyomán 2005. október 13-án A. J. tényleges tulajdonszerzési szándék nélkül a gépjármű-nyilvántartásba tulajdonosként bejegyzésre került.

7. tényállás:

2005. szeptember 20. napján az L. A. Kft. p-i telephelyén M. T. VIII. rendű terhelt kölcsönszerződést kötött a bruttó 4.800.000 forint értékű S. O. típusú gépkocsi megvásárlására a C. C. Zrt.-vel, opciós jog egyidejű alapítása mellett.

A kölcsönszerződés megkötése érdekében M. T. VIII. rendű terhelt tudtával, az ő nevére és adataira kiállított, valótlan tartalmú kérelmet és annak mellékleteit - köztük egy 2005. szeptember 14-i keltezéssel hamis munkáltatói igazolást - a II. rendű terhelt átadta a IV. rendű terheltnek, aki azokat a C. C. Zrt.-hez továbbította.

A benyújtott iratok alapján a pénzügyintézet 800.000 forint önerő befizetése mellett 4.000.000 forint kölcsönt folyósított, melynek kamatokkal növelt összegét 120 havi futamidő alatt, havi 54.118 forintos törlesztő-részletekben kellett megfizetni. A kölcsönösszeg törlesztésére azonban egyáltalán nem került sor, így a bank a szerződést felmondta, azonban ezzel a C. C. Zrt.-t 4.000.000 forint kár érte.

Az ügyletkötés nyomán 2005. szeptember 29-én M. T. tényleges tulajdonszerzési szándék nélkül a gépjármű-nyilvántartásba tulajdonosként bejegyzésre került.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a IV. rendű terhelt védője a Be. 416. § (1) bekezdés a) és c) pontjára hivatkozással terjesztett elő felülvizsgálati indítványt. Abban elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a IV. rendű terhelttel szemben az eljárás megszüntetését, másodlagosan - a családi cselekmények üzletszerűként való minősítésének mellőzése mellett - a büntetés jelentős enyhítését indítványozta.

Az elsődleges indítvány indokai szerint a bíróság törvényes vád hiányában járt el a IV. rendű terhelttel szemben. A védő szó szerint idézte, miszerint az eljárás alapját képező vádirat tényállásának bevezető része a IV. rendű terhelt tekintetében pusztán annyit tartalmaz, hogy „az L. A. Kft. vonatkozásában

létrejött ügyleteknél L. I. és F. G. az egyes hitelügyletek kedvező elbírálásának biztosítására a társaságnál alkalmazásban állt IV. rendű P. Zs. hitelügyintézőt kérték fel".

A négy - a IV. rendű terheltet érintő - csalási cselekmény leírása során pedig valamennyi esetben, szó szerint egyezően mindössze annyi szerepel a vádirat leíró részében, hogy „a valótlan tartalmú kérelmet és mellékleteit ... F. G. II. rendű terhelt átadta P. Zs. IV. rendű terheltnek, aki azokat a C. C. Zrt.-hez továbbította".

Ezen túlmenően a vádirat a IV. rendű terhelt cselekvőségére nézve semmiféle további tény, adatot nem tartalmaz. Így - a védői álláspont szerint - a vádirat nem tartalmazza

- a csalási cselekmények tekintetében a pontos bűnsegédi magatartást, a cselekmény elkövetésének helyét, idejét és módját,
- a közokirat-hamisítás elkövetésének helyét és idejét, valamint, hogy a IV. rendű terhelt társtettesként milyen módon működött közre abban, hogy a közokiratba valótlan adat kerüljön bejegyzésre, továbbá
- a magánokirat-hamisítás elkövetésének helyét és idejét sem.

Az indítvány másik törvényi okaként a védő arra hivatkozott, hogy a IV. rendű terhelt bűnösségének megállapítására a jogerős ítéletben a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor. Tévesen minősítette ugyanis a bíróság a IV. rendű terhelt cselekményeit üzletszerűen elkövetettnek. Álláspontja szerint ugyanis az csak akkor lett volna megállapítható, ha az elkövetőnek a bűncselekménnyel biztosított haszna jelentőséggel bírt volna bűnöző életmódjának kialakításában, illetőleg a bűncselekményekből rendszeresen származó haszon bűnöző életvitelt biztosító jellege lett volna megállapítható (BH 2005.165.).

A tárgyi oldalon jelentkező körülmények közül azonban nem csupán a bűncselekmények számának van jelentősége, hanem az elkövető személyiségének is, ezért a rendszeres haszonszerzésre irányuló szándék megállapításánál számos körülmény együtthatásának az elemzése szükséges; így az elkövetés időtartamának, gyakoriságának, az elkövető vagyoni helyzetének, életvitelének, valamint családi és személyi körülményeinek vizsgálata is.

Jelen esetben pedig a IV. rendű terhelt a terhére rótt bűncselekmények elkövetésekor munkaviszonyban állt, rendszeres jövedelemmel rendelkezett, és rendezett anyagi körülmények között élt. Így - a védelem álláspontja szerint - nem állapítható meg, hogy a bűncselekmények haszna érdekében bűnelkövetői életvitelre rendezkedett volna be.

A Legfőbb Ügyészség a BF.557/2015/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalanak tartotta, és a jogerős

ítélet hatályában fenntartását indítványozta.

Álláspontja szerint az eljárás alapját képező vádirat bevezető, az összes terheltre vonatkozó része tartalmazza az I. és a II. rendű terhelt bűnös elhatározásának tartalmát, a kérelmek mellékleteinek előzetes hamisítását, és - mások mellett - a IV. rendű terhelt igénybe vételét az egyes hitelügyletek kedvező elbírálása érdekében. Az ügyész által a végindítványban fenntartott vád azt is tartalmazza, hogy a IV. rendű terhelt valamennyi esetben tudta: a II. rendű terhelttől megkapott és általa a sértett pénzügyi intézményhez eljuttatott okiratok a gépkocsik csalárd módon való megszerzését szolgálják.

Ezen túlmenően az egyes vádpontok valamennyi esetben tartalmazták a IV. rendű terhelt elkövetési magatartását (az okiratok felhasználását - azoknak a pénzügyi intézményhez való benyújtása és a tulajdonjog átíratása során), az elkövetés helyét (a sértett pénzügyi intézmény megnevezése útján), de az elkövetés ideje is kitűnik a vádban foglaltakból. A vád nem törvényes voltára való hivatkozás ezért - az ügyészi álláspont szerint - megalapozatlan.

Az üzletszerű elkövetés megállapítása kapcsán a Legfőbb Ügyészség utalt a másodfokú ítélet 10. oldalában foglalt, álláspontja szerint mindenben helytálló indokolásra; nem akadály a rendszeres haszonszerzésre törekvés megállapításának, ha arra más személy - jelen esetben a II., VII. és VIII. rendű terheltek - érdekében kerül sor. Az elkövetések rendszeressége, jellege, a nagy értékű gépkocsik csalárd megszerzéséhez a munkakör felhasználásával nyújtott segítség a IV. rendű terhelt esetében sem teszi kétségesse az üzletszerű elkövetést.

Ugyanakkor a jogerős ítélet jogi álláspontja megfelel a 3/2011. BJE iránymutatásának is, mert a IV. rendű terhelt terhére rótt cselekmények az azokat tettesként elkövető személyek (az 1.-2. tényállási pontban a II. rendű, az 5. tényállási pontban az eljárás során elhalálozott VII. rendű, és a 7. tényállási pontban a VIII. rendű terhelt) vonatkozásában is üzletszerűen elkövetettnek minősültek.

Kitért végül a Legfőbb Ügyészség arra is, hogy két évtől tizenkét évig terjedő halmazati büntetési tétel mellett a kiszabott 1 év 6 hónapi, végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés még az üzletszerűség megállapításának hiányában sem lenne törvénysértő.

A Legfőbb Ügyészség átirata kapcsán a IV. rendű terhelt védője írásban jelezte, hogy indítványát az abban foglaltak ismeretében is változatlanul tartja fenn.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés I. fordulata szerint tanácsülésen bírálta el.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

Az indítvány elsődlegesen a törvényes vád hiányára hivatkozott. Ez a Be. 373. § (1) bekezdés I. pont c) alpontja szerinti eljárási szabálysértés; és ezen keresztül, a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja értelmében: felülvizsgálati ok.

Ennek kapcsán érdemben a Kúria a következőket állapította meg.

A Be. 2. §-ának (2) bekezdése szerint törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi.

E meghatározás felöleli a törvényes vád fogalmának alapvető ismérveit, ami a vád alaki és anyagi legitimációjából áll össze. Ezek közül az előbbit - azaz, hogy a vádat arra jogosult emelte - az indítvány maga sem vitatta.

A vád tartalmi követelményei közül ugyancsak nem vitatta az indítvány, hogy az pontosan tartalmazza a megvádolt személyek körét, köztük azonosíthatóan a IV. rendű terheltet, továbbá az sem volt vitás, hogy a vádhatóság indítványát a bírósághoz intézte.

Az indítvány kizárólag azt állítja, hogy a konkrét esetben a vádban leírt történeti eseménysornak a IV. rendű terheltet érintő része nem felel meg a „pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekmény” fogalmának. Így a vád törvényességének megítélése kapcsán a Kúriának kizárólag ebben a kérdésben kellett állást foglalnia.

Az 1/2007. BK vélemény I/2./a) pontja szerint a vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádló indítványában ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza - a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket: az elkövetési magatartást, eredmény-bűncselekmény esetén az azzal okozati összefüggésben létrejött eredményt, továbbá - a cselekmény megvalósításának helyét és idejét.

A törvényes vád fogalmában ekként a váddal szemben támasztott minimális követelmények testesülnek meg.

Ennek alapján megvizsgálva a konkrét ügyben emelt (és az eljárás során módosított, kiegészített) vád tartalmát, a Kúria megállapította, hogy a vád a IV. rendű terhelt cselekményének pontos körülírtsága szempontjából is a törvényes vád minimum-

követelményeinek megfelelő.

A családi cselekmények vonatkozásában komoly jelentősége van annak, hogy az ügyészség kezdettől fogva bűnsegédi elkövetéssel vádolta a IV. rendű terheltet e cselekmények kapcsán. Így - mivel a tettes és a részes magatartását kifejezetten az határolja el, hogy előbbi tényállási elemet valósít meg, utóbbi pedig nem - a család törvényi tényállási elemeinek megfelelő magatartás leírását a tettesi magatartások leírásának kell tartalmaznia. Ezért - szemben az indítványban foglaltaktól - a IV. rendű terhelttel szemben emelt vád nem szűkíthető le a vádirat azon mondataira, melyekben konkrétan a IV. rendű terhelt személyes cselekvősége kerül leírásra.

A IV. rendű terhelttel mint bűnsegéddel szemben emelt vád része tehát a tettesi alapcselekmények leírása is; az pedig aligha vitatható, hogy a vádirat bevezető része rögzíti az I. és II. rendű terheltek kifejezetten csalások elkövetésére irányuló megállapodását, a kimunkált módszert és az abba - különböző szerepekben - bevont személyek körét. Itt került rögzítésre az is, hogy az L. A. Kft.-n keresztül lebonyolított cselekményekhez - kifejezetten a bűnös cél elérésének biztosítása végett - az ott alkalmazásban álló IV. rendű terheltet kérték fel.

Ezt követően az egyes cselekmények leírásánál szerepel, hogy a IV. rendű terhelt - a bevezető részben írt megállapodásnak megfelelően - továbbította az iratokat a pénzügyi intézményhez a hitel intézése végett. Kétségtelen, hogy az itt írt IV. rendű terhelti cselekvőség csak a bevezető részben írtakkal együtt, azzal válik a büntetőtörvénybe ütköztethető magatartássá, miszerint a IV. rendű terhelt tudott arról, hogy az általa továbbított okiratok hamisak, és a felvett hitelek nem fogja visszafizetni senki. Ez a büntetőtörvénybe ütköző magatartás azonban nem más, mint az egyes csalások tettesi elkövetéséhez nyújtott - és az iratoknak a fenti tudattartalommal való továbbításában megnyilvánuló - szándékos bűnsegély.

A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá ítélete 6. oldalán: a terhelt tudat-tartalma nem a történeti tények, hanem a jogi következtetések körébe tartozik (BH 2013.327.). Így az, hogy a IV. rendű terhelt a vádiratban tényszerűen leírt magatartásával szándékosan nyújtott segítséget a tettesi alapcselekményekhez, ún. „tudati tény”; éppen a bíróság feladata - a vád alapján - annak megállapítása. A vádbeli történeti tényleírás tehát - a bevezető rész és a IV. rendű terheltet érintő egyes rész-cselekmények egybevetése mellett - pontos és teljes; a vád törvényességi feltételeként pedig a „pontos körülírtság” fogalma ezt követeli meg.

Megjegyzni ugyanakkor a Kúria, hogy az ügyészség álláspontja a IV. rendű terhelt tudattartalmának kérdésében kitűnik a IV. rendű terhelttel szembeni vádemelés tényéből, továbbá abból is, hogy amely esetben az ismert kilétű hitelügyintéző az okiratok hamis voltáról és a tettesek csalási szándékáról a vádhatóság álláspontja szerint nem tudott, ott ezt külön jelezte a vádirat (13. tényállási pont). Végül pedig az ügyész azzal, hogy a vádat még az elsőfokú tárgyalás folyamatában a IV. rendű terhelt tudattartalmára vonatkozó állítással is kiegészítette, már messze a vád minimum-követelményein túl részletezte a vád tárgyává tett tényállást.

Mindezzel párhuzamosan törvényes a vád a IV. rendű terhelt terhére rótt okirattal kapcsolatos cselekmények kapcsán is. A vád tartalmazza, hogy a IV. rendű terhelt valótlan tartalmú, azaz hamis magánokiratokat vett át és továbbított hitelügyintézésre; ez megfelel a magánokirat-hamisítás elkövetési magatartásának. Az okiratok valótlan tartalma alapján és a vádirat bevezető részében leírt tettesi szándékok ismeretében a terheltnek tudnia kellett azt is, hogy e cselekvőségének eredményeképp a közhiteles gépjármű-nyilvántartásba valótlan tulajdonosi adatok fognak kerülni; így a történeti eseményleírás a közokirat-hamisítás társtettesi elkövetési magatartása leírásának is megfelel.

A vád már említett módosításával pedig az ezekre vonatkozó tudati tényeknek - a vád minimum-követelményein túlmutató - feltüntetése is megtörtént, a teljes történeti tényleírás - a korábban írtak szerint - azt megelőzően is teljes volt az okirattal kapcsolatos bűncselekmények tekintetében is.

Ennek kapcsán a Kúria utal még arra is, hogy a terhelt, az adott bűnös tudattartalma mellett, a hamis okiratok továbbításával egyszerre követett el - bűnsegédként - csalást, valamint közokirat-hamisítást és magánokirat-hamisítást is. Ebből következően a vádiratban az elkövetések helye az érintett autókereskedések telephelyének pontos megjelölésével és a sértett pénzügyintézetek megnevezésével, az elkövetések ideje pedig a cselekmények megkezdésének és a hamis tulajdonjog bejegyzésének dátumszerű feltüntetésével (melyek között 3-10 nap telt el) ugyancsak kellően pontos behatárolásra került.

A törvényes vád hiányára alapított felülvizsgálati indítvány tehát nem alapos.

Az indítványban foglalt második ok kapcsán azt kell előre bocsátani: a védő által hivatkozott Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja - egyebek mellett - akkor teszi lehetővé a felülvizsgálatot, ha a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására került sor a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt; ilyen esetben tehát az indítványozó a terhelt büntetőjogi felelősségének

megállapítását sérelmezi, és indítványa - érdemben - felmentést vagy az eljárás megszüntetését célozza.

Ehhez képest jelen esetben az indítvány másodlagosan csupán a családi cselekmények üzletszerű minősítésének téves voltát, és ezzel összefüggésben a kiszabott büntetés mértékét sérelmezte. Erre tekintettel helyesen a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján folytatható le felülvizsgálati eljárás, mert az - ugyancsak egyebek mellett - lehetővé teszi a jogerős ítélet felülvizsgálatát akkor, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

Az e törvényhelyen alapuló felülvizsgálat lehetőséget biztosít a jogerős ítélet (az adott esetben: téves minősítésben) megnyilvánuló jogi hibájának, és a büntetés esetlegesen törvénysértő voltának az orvosolására is; azonban csak mindkét hiba együttes fennállása esetén, és egymásra tekintettel. Így tehát a téves minősítés önmagában nem vezethet a jogerős ítélet megváltoztatásához, ha az nem eredményezte törvénysértő büntetés kiszabását; de a jogerős ítéletben kiszabott büntetés is csak akkor vizsgálható felül, ha annak neme vagy mértéke is a téves minősítés folytán törvénysértő.

Jelen esetben azonban e két konjunktív feltétel egyike sem állapítható meg. A védelmi okfejtésnek a kiindulópontja - és ebből következően a teljes, arra épülő érvelése is - téves.

A vagyon elleni bűncselekményeket kizárólag bűnsegédként elkövető IV. rendű terhelt vonatkozásában ugyanis közömbös, hogy saját bűnös tevékenysége az üzletszerűség törvényben foglalt [Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pont] és a bírói gyakorlat által kimunkált kritériumainak megfelel-e.

A 3/2011. BJE egyértelműen rögzíti, hogy a részes cselekményének minősítése a tettesi alapcselekmény minősítéséhez igazodik.

Amennyiben a bűnsegéd több tettes ugyanolyan vagy hasonló bűncselekményéhez nyújt segítséget, melyeknek az üzletszerű elkövetés a minősítő körülménye, e minősített esetért felelősséggel csak akkor tartozik, ha az üzletszerűség a tettesi bűncselekmény tekintetében is megállapítható (és értelemszerűen: arról a bűnsegéd tudomással bír). Egyébként a bűnsegéd ilyen magatartása kizárólag a büntetés kiszabása körében értékelendő. Ez az elv értelemszerűen vonatkozik arra az esetre is, ha a többszöri bűnsegély olyan alapcselekményekhez kapcsolódik, amelyeket a tettesek nem üzletszerűen követnek el.

Ekként nem akkor üzletszerű a bűnsegéd cselekménye, ha üzletszerűen (azaz rendszeres haszonszerzés végett) nyújt segítséget ugyanolyan vagy hasonló jellegű, de nem üzletszerűen elkövetett

bűncselekmények elkövetőinek, hanem ha üzletszerűen elkövetett bűncselekmény tettesének - ennek ismeretében - szándékosan (akár attól függetlenül, hogy ebből haszna származna) nyújt segítséget.

Jelen esetben a IV. rendű terhelt terhére rótt csalási cselekmények közül az 1. és a 2. tényállási pontban tettesként érintett, a bűncselekmény-sorozatban meghatározó szerepet vivő II. rendű terhelt, valamint a 7. tényállási pontban írt cselekményt tettesként elkövető, összesen négy rendbeli vagyon elleni bűncselekmény tettesi elkövetésben bűnösnek kimondott VIII. rendű terhelt említett cselekményeit minősítette üzletszerűen elkövetettnek jogerős ítéletében a bíróság.

Az aligha vitatható, hogy a IV. rendű terheltnek az azonos személyi körből, mintegy három hét alatt érkező legalább négy megkeresés alapján tudnia kellett, hogy nem elszigetelt bűncselekményekhez, hanem rendszeres haszonszerzés érdekében elkövetett bűncselekmény-sorozathoz nyújt segítséget. Ezért helyesen minősítette a jogerős ítélet a IV. rendű terheltnek az 1., a 2. és a 7. tényállási pont alatti cselekményekhez kapcsolódó részesi cselekményeit is bűnsegédként, üzletszerűen elkövetett csalás bűntettének.

Az üzletszerű elkövetés vitatása csupán az 5. tényállási pont tekintetében lenne alapos; ennek tettesét, az eljárás során elhalálozott VII. rendű terheltet ugyanis valóban csupán két csalási cselekmény elkövetésével vádolta az ügyészség. Azonban ezt már a másodfokú bíróság is észlelte, és a jogerős ítéletben helyesen mellőzte a IV. rendű terhelt ehhez kapcsolódó bűnsegédi magatartásának üzletszerűen elkövetettként való minősítését, mert e cselekmény a tettes tekintetében sem minősülne - büntethetősége esetén - akként.

Ezért a IV. rendű terhelt cselekményeinek a jogerős ítéletben foglalt minősítése az indítványban sérelmezett részeiben sem törvénysértő; kifejezetten helyes az egyaránt bűnsegédként elkövetett 1., 2. és 7. tényállási pont alatti csalási cselekmények üzletszerűen elkövetettként, az ugyancsak bűnsegédként elkövetett 5. tényállási pont alatti csalási cselekménynek pedig a nem üzletszerűen elkövetettként való minősítése.

Helyes minősítés mellett pedig a kiszabott büntetés csak akkor lenne törvénysértő, ha annak neve vagy mértéke a Btk. alapján nem lenne alkalmazható. Nem lehet kétséges azonban, hogy a két évtől tizenkét évig terjedő büntetési tétel mellett a Btk. 82. § (1) bekezdésének és (2) bekezdés c) pontjának alkalmazásával kiszabott 1 év 6 hónapi, végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés nem törvénysértően súlyos.

Ekként a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt

felülvizsgálati ok sem valósult meg.

Mindezekre figyelemmel a Kúria - s miután nem észlelt olyan egyéb eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján a IV. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdésének b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2015. november 26.

*Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k.
előadó bíró, Dr. Kardos Dóra s.k. bíró*

A kiadmány hitelélül:

*tisztviselő
BÉ*